

V Bruselu dne 5.12.2018
COM(2018) 794 final

ZPRÁVA KOMISE

**EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉ RADĚ, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

o provádění sdělení

"Boj proti dezinformacím na internetu: evropský přístup"

1. ÚVOD

Dne 26. dubna 2018 přijala Komise sdělení s názvem „*Boj proti dezinformacím na internetu: evropský přístup*“ (dále jen „sdělení“)¹. Sdělení popisuje problémy, které způsobuje šíření dezinformací na internetu naší demokracii, a nastiňuje pět oblastí činnosti, jejichž prostřednictvím mají soukromé a veřejné zainteresované subjekty na tyto problémy reagovat.

Tato zpráva doplňuje společné sdělení nazvané „Akční plán proti dezinformacím“². Obsahuje posouzení Komise týkající se pokroku v provádění opatření vymezených v dubnovém sdělení.

2. STAV OPATŘENÍ

2.1 Transparentnější, věrohodnější a odpovědnější online ekosystém

2.1.1 Online platformy budou reagovat rychle a efektivně s cílem chránit uživatele před dezinformacemi

První soubor opatření má vytvořit transparentnější, věrohodnější a odpovědnější online ekosystém. Popsaná opatření zahrnují rozvoj samoregulačního kodexu zásad boje proti dezinformacím pro online platformy a reklamní průmysl, aby se zvýšila transparentnost a zlepšila ochrana uživatelů; vytvoření nezávislé evropské sítě ověřovatelů faktů s cílem zavést společné pracovní metody, vyměňovat si osvědčené praktické zkušenosti a zajistit co nejlepší pokrytí v EU; podporu dobrovolných online systémů identifikace, které mají zlepšit sledovatelnost a identifikaci dodavatelů informací; a využívání programu EU pro výzkum a inovace (Horizont 2020) k prosazování nových technologií, jako je umělá inteligence, blockchain a rozpoznávací algoritmy.

V květnu 2018 svolala Komise fórum mnoha zainteresovaných subjektů o dezinformacích (dále jen „fórum“) s cílem vypracovat samoregulační kodex zásad boje proti dezinformacím (dále jen „kodex“)³. Fórum sestávalo z „pracovní skupiny“, složené z hlavních online platforem a zástupců reklamního průmyslu a hlavních inzerentů, a z „diskusní skupiny“ složené ze zástupců sdělovacích prostředků, akademické obce a občanské společnosti. Pracovní skupina byla pověřena vypracováním kodexu a diskusní skupina byla pověřena poskytováním poradenství a vydáním stanoviska ke kodexu. Kodex byl zveřejněn dne 26. září, spolu se stanoviskem diskusní skupiny⁴.

Kodex se skládá z preambule, prohlášení o záměrech a souboru 15 závazků uvedených vysvětlujícími poznámkami, jež odkazují na cíle uvedené ve sdělení, podrobně popisují oblast působnosti a účel závazků a nastiňují kontext. Tyto závazky jsou seskupeny do pěti oblastí:

1. Kontrola umístování reklamy
2. Politická reklama a tematická reklama zaměřená na aktuální problémy
3. Integrita služeb
4. Posílení práv spotřebitelů
5. Posílení výzkumné komunity

Signatáři kodexu jsou povinni uvést, které z těchto závazků budou dodržovat, a to s ohledem na jejich význam pro produkty nebo služby, které poskytují. Nedílnou součástí kodexu tvoří přílohy, které identifikují konkrétní politiky a opatření, jimiž se signatáři budou při uplatňování kodexu řídit.

¹ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů, „Boj proti dezinformacím na internetu: evropský přístup“, 26. 4. 2018, COM(2018) 236 final, k dispozici na adrese: http://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=51804

² JOIN(2018) 36.

³ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/meeting-multistakeholder-forum-disinformation>

⁴ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/code-practice-disinformation>

Kodex stanoví dodatečné závazky vyžadující, aby signatáři podávali zprávy a hodnocení týkající se provádění, fungování a účinnosti kodexu, a sice na základě každoročních sebehodnotících zpráv, jež budou posouzeny objektivní organizací třetí strany, kterou vyberou signatáři. Signatáři se rovněž zavazují ke spolupráci s Komisí při hodnocení kodexu, včetně poskytování informací na vyžádání a zodpovídání otázek.

Dne 16. října provedli první signatáři kodexu svůj formální podpis kodexu, určili závazky, které bude každý z nich dodržovat, a poskytli tabulku obsahující příslušné osvědčené postupy daných společností a rovněž mezníky pro obecné provádění kodexu v EU⁵. Prvními signatáři jsou: Facebook, Google, Twitter a Mozilla, jakož i oborová sdružení zastupující provozovatele online platform (EDIMA) a oborová sdružení zastupující reklamní průmysl a inzerenty (EACA, IAB Europe, WFA a UBA)⁶.

Kromě toho Facebook, Google, Twitter a Mozilla nastínily řadu konkrétních činností, které budou provádět s ohledem na evropské volby na jaře roku 2019 a před jejich zahájením a jejichž cílem bude zajistit bezpečnost a integritu voleb.

Komise se domnívá, že kodex stanoví vhodný rámec pro plnění jeho cílů, jak byly popsány ve sdělení. Rovněž se domnívá, že kodex je v souladu se zásadami Komise pro zlepšování samoregulace a společné regulace. Jeho první signatáři reprezentují velkou část odvětví šíření zpravodajství online.

Komise zdůrazňuje, že dokončení kodexu by mělo být chápáno jako první krok. Signatáři musí nyní usilovat o zajištění jeho důsledného uplatňování, rozvoj a prosazování politik a opatření, které si stanovili. Komise je toho názoru, že uplatňování kodexu by mělo probíhat v plném rozsahu, účinně a včas.

Komise požádá signatáře o aktuální informace o opatřeních přijatých za účelem uplatňování kodexu do konce roku 2018. Komise má v úmyslu tyto informace zveřejnit v lednu 2019.

Kromě toho bude Komise v období mezi lednem a květnem 2019 provádět cílené monitorování kodexu, aby zjistila, zda byly před evropskými volbami zavedeny účinné politiky relevantní zejména pro integritu volebního procesu, a konkrétně bude sledovat dodržování nejdůležitějších parametrů kodexu (kontrola umístování reklamy, transparentnost politické reklamy, rušení falešných účtů a systémy označování automatizovaných botů). Platformy by měly každý měsíc poskytovat úplné informace, mimo jiné prostřednictvím odpovědí na specifické dotazy Komise, o tom, jakým způsobem plní své závazky. Tyto informace budou rovněž zveřejněny.

Ke konci roku 2019, tj. na konci počátečního 12měsíčního období fungování kodexu, provede Komise komplexní hodnocení. Pokud budou výsledky neuspokojivé, může Komise navrhnout další kroky, mimo jiné i regulační povahy.

Komise si při monitorování uplatňování kodexu v jednotlivých členských státech vyžádá pomoc od skupiny ERGA, což je nezávislá síť audiovizuálních regulačních orgánů podle směrnice o audiovizuálních mediálních službách. Skupina ERGA má vzhledem k odborným znalostem a kompetencím svých členů nejlepší předpoklady k provedení tohoto úkolu. Komise může rovněž požádat o pomoc Evropskou audiovizuální observatoř.

Při monitorování uplatňování kodexu má Komise v úmyslu shromažďovat od signatářů tyto informace:

A. Kontrola umístování reklamy

⁵ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/online-platforms-advertisers-and-advertising-industry-present-commissioner-mariya-gabriel>

⁶ Podle kodexu přislíbili signatáři z řad obchodních sdružení, kteří se však nezavázali jménem svých členů, že své členy v plné míře informují o kodexu a vyzvou je k účasti na něm nebo případně k dodržování jeho zásad.

<p>1. Zavést strategie a postupy s cílem narušit tvorbu reklamy a peněžní pobídky za relevantní chování</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Počet účtů zrušených z důvodu porušení politik platformy ohledně reklamy (např. politik proti zkreslování informací) • Politiky zavedené k omezení stránek nebo účtů, které šíří dezinformace nebo nevěrohodné informace (např. click-bait) • Procentní podíl smluv mezi inzerenty a provozovateli reklamních sítí s požadavky na zabezpečení značky proti umístění reklam na internetové stránky šířící dezinformace • Počet internetových stránek, které byly zablokovány z důvodu dalšího šíření nebo recyklace obsahu vyprodukovaného jinými internetovými stránkami
<p>B. Politická reklama a tematická reklama zaměřená na aktuální problémy</p>	
<p>2. Veškerá reklama by měla být jasně odlišitelná od redakčního obsahu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Reklamy řádně označené jako politické reklamy jako procentní podíl celkové politické reklamy • Opatření přijatá s cílem zajistit, aby všechny politické reklamy byly řádně označeny • Počet politických nebo tematických reklam odstraněných z důvodu nedodržení pokynů platformy ohledně transparentnosti politické reklamy
<p>3. Umožnit odhalování politické reklamy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Počet záznamů doplněných do úložišť zveřejněných údajů • Informace o částkách obdržných od politických stran, kandidátů, kampaní a nadačí za politickou nebo tematickou reklamu • Politiky pro ověřování totožnosti zadavatelů politické reklamy
<p>4. Návrhy přístupů na pro odhalování tematické reklamy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Informace o pokroku v plnění tohoto závazku
<p>C. Integrita služeb</p>	
<p>5. Zavést jasné politiky týkající se identity a zneužívání automatizovaných botů na jejich službách</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Počet identifikovaných aktivních falešných účtů • Počet identifikovaných aktivních falešných účtů deaktivovaných z důvodu porušování politik platformy • Informace o opatřeních pro zajištění toho, že všechny boty budou jako takové řádně označeny • Počet příspěvků, obrázků, videí nebo komentářů, proti nimž bylo zakročeno

	z důvodu porušování politik platformy ohledně zneužívání automatizovaných botů
6. Zavést politiky týkající se toho, co představuje nepřipustné použití automatizovaných systémů	<ul style="list-style-type: none"> • Informace o politikách týkajících se zneužívání botů, včetně informací o těchto interakcích způsobovaných boty • Počet botů deaktivovaných z důvodu nepřátelských činností porušujících politiky platformy
D. Posílení práv spotřebitelů	
7. Investovat do výrobků, technologií a programů [...] s cílem pomoci lidem činit informovaná rozhodnutí, pokud se setkají se zpravodajstvím online, které může být falešné	<ul style="list-style-type: none"> • Informace o investicích do takových nástrojů nebo další pokrok při plnění tohoto závazku • Informace o skutečném používání těchto nástrojů ze strany spotřebitelů • Informace o spolupráci s mediálními organizacemi a ověřovateli faktů za účelem provedení tohoto závazku, včetně vypracování ukazatelů důvěryhodnosti • Informace o opatřeních pro lepší zviditelnění a šíření ověřeného obsahu
8. Investovat do technologických prostředků, pomocí nichž by bylo možné upřednostňovat relevantní, spolehlivé a věrohodné informace, případně ve vyhledávání, odběrech nebo jiných automaticky řazených distribučních kanálech	<ul style="list-style-type: none"> • Informace o pokroku v plnění tohoto závazku • Informace o spolupráci s mediálními organizacemi a ověřovateli faktů za účelem provedení tohoto závazku, včetně vypracování ukazatelů důvěryhodnosti
9. Investovat do funkcí a nástrojů, které lidem usnadní vyhledávat různé názory na témata veřejného zájmu	<ul style="list-style-type: none"> • Informace o investicích do takových nástrojů nebo další pokrok při plnění tohoto závazku • Informace o dostupnosti takových nástrojů a jejich používání ze strany spotřebitelů
10. Partnerství s občanskou společností, vládami, vzdělávacími institucemi a dalšími zainteresovanými subjekty s cílem podporovat úsilí zaměřené na zlepšení kritického myšlení a mediální gramotnost	<ul style="list-style-type: none"> • Informace o iniciativách prováděných nebo plánovaných signatáři, včetně míry pokrytí v jednotlivých členských státech
11. Podpořit tržní zavádění nástrojů, jež pomáhají spotřebitelům pochopit, proč se jim zobrazuje konkrétní reklama	<ul style="list-style-type: none"> • Informace o skutečném zavádění a využívání těchto nástrojů ze strany spotřebitelů
E. Posílení výzkumné komunity	
12. Podpora nezávislého úsilí podnikaného v dobré víře s cílem vysledovat dezinformace a pochopit jejich dopad	<ul style="list-style-type: none"> • Informace o spolupráci s ověřovateli faktů a výzkumnými pracovníky, včetně sdílení záznamů
13. Nezakazovat výzkum dezinformací a politické reklamy prováděný na jejich platformách v dobré víře ani od něj neodrazovat	<ul style="list-style-type: none"> • Informace o politikách pro účely plnění tohoto závazku

14. Podporovat výzkum dezinformací a politické reklamy	<ul style="list-style-type: none"> • Informace o politikách pro účely plnění tohoto závazku
15. Organizovat každoroční akci na podporu diskuse s akademickou sférou, komunitou věnující se ověřování faktů a členy hodnotového řetězce	<ul style="list-style-type: none"> • Podávat o těchto každoročních akcích zprávy

Tyto informace by měly být poskytovány podle jednotlivých členských států, aby bylo možné posoudit nedostatky a rozdíly v provádění a dopadu kodexu v celé Unii.

Komise uznává (jak je uvedeno v kodexu), že „vzhledem k tomu, že jednotliví signatáři fungují odlišně a jejich cíle, technologie a publikum jsou různé, umožňuje kodex různé způsoby, jak splnit ducha ustanovení tohoto kodexu“. Informace, které signatáři předloží, by proto měly odrážet specifika služeb, které poskytují.

Rovněž je důležité dosáhnout rovnováhy mezi právem na svobodu projevu a nutností řádně informovat občany. V této souvislosti je třeba mít na paměti, že dezinformace velmi často nepředstavují nelegální obsah; pokud nelegálním obsahem jsou (např. pomluvy nebo nenávistné verbální projevy), budou rovněž podléhat zvláštním opravným prostředkům podle práva Unie nebo práva jednotlivých států (např. odstraňování obsahu), jejichž účinnost lze kvantifikovat. Kodex se zabývá celou řadou cílů týkajících se dezinformací, přičemž některé z nich lze kvantifikovat, např. transparentnost politické reklamy nebo opatření pro snížení počtu falešných účtů, zatímco jiné, jako je posílení práv spotřebitelů, lze provádět způsoby, jež nejsou vždy kvantifikovatelné. Z těchto důvodů bude celkové hodnocení kodexu nutné zahrnovat jak kvalitativní, tak případně kvantitativní údaje pro analýzu.

2.1.2 Posilování ověřování faktů, kolektivních znalostí a kapacit pro monitorování dezinformací

Komise se zavázala, že v první fázi podpoří vytvoření nezávislé evropské sítě ověřovatelů faktů. Jako druhý krok se Komise zavázala spustit zabezpečenou evropskou online platformu o dezinformacích, která bude poskytovat analytické nástroje a zajišťovat přeshraniční shromažďování údajů, včetně údajů o využívání veřejně přístupných dat a online platform v celé Unii, s cílem podpořit odhalování a analýzu zdrojů dezinformací a modelů jejich šíření.

Komise uspořádala v roce 2018 řadu technických seminářů se zástupci komunity věnující se ověřování faktů. Vybrala relevantní projekty v rámci programu pro výzkum a inovace Horizont 2020. Kromě toho Komise ve spolupráci s Evropským parlamentem zorganizovala konferenci o ověřování faktů s ohledem na evropské volby⁷.

Tato opatření přispěla:

- ke zmapování a vzájemnému propojení nezávislých organizací věnujících se ověřování faktů v členských státech,
- ke zjištění toho, jaké nástroje a služby mají zásadní význam a mohou zlepšit činnosti v oblasti ověřování faktů a jejich dopad (např. přístup k údajům Eurostatu, překladové nástroje, automatizovaný tok ověřování faktů příslušnými organizacemi),
- k identifikaci profesionálních a etických norem pro nezávislé ověřování faktů a
- k poskytnutí nástrojů a infrastrukturní podpory organizacím zabývajícím se ověřování faktů.

⁷ <http://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20180920IPR14065/fact-checking-in-the-eu>

Konkrétně byla v rámci programu Horizont 2020 vybrána podpůrná akce **SOMA** (sociální observatoř pro analýzu dezinformací a sociálních médií)⁸, jejímž cílem je vytvořit multidisciplinární komunitu zahrnující ověřovatele faktů a akademické pracovníky, aby se zdokonalily kapacity pro odhalování a analýzu a zlepšilo se pochopení různých typů hrozeb, které představují dezinformace. Za tímto účelem zajistí observatoř SOMA, jejíž činnost byla zahájena dne 1. listopadu 2018, pilotní IT infrastrukturu.

Za účelem přípravy druhého kroku navrhla Komise v rámci pracovního programu Nástroje pro propojení Evropy na rok 2019 vypracovat novou infrastrukturu digitálních služeb k vytvoření evropské platformy o dezinformacích. Tato infrastruktura digitálních služeb by měla zintenzivnit spolupráci mezi ověřovateli faktů a akademickými pracovníky, aby se zajistilo úplné pokrytí území Unie a usnadnil vznik a propojení příslušných vnitrostátních organizací.

Opatření, jež Komise přijala, zvýšila zájem o činnosti v oblasti ověřování faktů v Evropě. Online platformy, sdělovací prostředky a ověřovatelé faktů plánují projekty s ohledem na evropské volby.

Například Mezinárodní síť ověřování faktů (IFCN) vytváří alianci evropských ověřovatelů faktů, jež by měla přispět k projektu zaměřenému na volby do Evropského parlamentu. Podobný projekt plánuje i Evropská vysílací unie (EBU), která zastupuje organizace veřejnoprávních sdělovacích prostředků. Online platformy, jako je Google a Facebook, vyjádřily zájem o spolupráci s těmito projekty. Podpůrná akce SOMA by měla podporovat spolupráci mezi těmito iniciativami a zvýšit jejich účinnost a dopad.

Projekt by měl fungovat podle zavedených a uznávaných odborných standardů (např. zásad IFCN, etického výzkumu a standardů novinářské práce). Kromě toho by účastníci měli pracovat zcela nezávisle, bez veřejných zásahů a na základě pravidel pro řízení stanovených zúčastněnými organizacemi.

Nicméně současné snahy v oblasti ověřování faktů nemají dostatečné geografické pokrytí nebo nejsou schopny držet krok se stále rostoucím objemem obsahu zpravodajství online. Například síť IFCN v současnosti pokrývá pouze 12 členských států. Síť pro ověřování faktů EBU má sice celoevropské pokrytí, ale poskytuje své služby pouze členům EBU. Kromě toho se činnosti v oblasti ověřování faktů velmi často omezují na kontrolu obsahu online, aniž by byly analyzovány zdroje a struktura dezinformací.

Infrastruktura digitálních služeb financovaná z programu Nástroje pro propojení Evropy by sice měla zajistit infrastrukturu pro snadnější vytváření sítí a přeshraniční výměnu informací mezi ověřovateli faktů a akademickými pracovníky, avšak efektivní a účinná reakce na hrozby, které představují dezinformace, vyžaduje posílit kapacity pro odhalování a analýzu na základě konkrétních znalostí místních informačních prostředí. Proto je třeba vytvořit multidisciplinární komunity sdružující ověřovatele faktů a akademické pracovníky na vnitrostátní úrovni, což bude vyžadovat aktivní spolupráci členských států.

2.1.3. Zvyšování online odpovědnosti

S cílem zvýšit důvěru a odpovědnost na internetu se Komise zavázala, že podpoří využívání dobrovolných online systémů umožňujících identifikaci dodavatelů informací na základě důvěryhodných prostředků elektronické identifikace a ověřování.

⁸ www.disinfoobservatory.org

Za tímto účelem Komise mobilizovala síť pro spolupráci zřízenou podle nařízení o službách elektronické identifikace a ověřování (eIDAS) a zahájila jednání o tom, jak dosáhnout v této oblasti pokroku, a sice na 10. zasedání této sítě pro spolupráci dne 11. července 2018.

Komise se rovněž zapojila do projektu v rámci programu Horizont 2020 s názvem **Co-inform**, jehož cílem je vytvořit uživatelsky vstřícný technologický nástroj s využitím společné tvorby, aby se zajistilo, že se tvůrci politik, ověřovatelé faktů a občané zapojí do zlepšování účinnosti technologií pro odhalování dezinformací. Projektu se účastní akademičtí pracovníci, technologické společnosti a ověřovatelé faktů z různých členských států. Jeho cílem je prozkoumat používání důvěryhodných prostředků identifikace a ověřování v souladu s nařízením eIDAS za účelem identifikace dodavatelů informací a vyzkoušet tento přístup v jejich nástrojích.

Projekt by měl podporovat síť pro spolupráci v jejím úsilí o propagaci dobrovolného přijetí nástrojů a služeb eIDAS pro bezpečnou identifikaci a ověřování dodavatelů informací (internetové stránky, fyzické a právnické osoby).

Dialog mezi Komisí a členskými státy, který probíhal během roku 2018, zvýšil povědomí o tom, jak by bylo možné využít nástroje a služby eIDAS k boji proti dezinformacím tím, že se zvýší odpovědnost a bude se více podporovat odpovědnější chování na internetu. Komise bude i nadále spolupracovat se sítí pro spolupráci a s poskytovateli platform na rozvoji a dobrovolném využívání systémů pro bezpečnou identifikaci poskytovatelů informací na základě nejvyšších standardů bezpečnosti a soukromí, včetně možného používání ověřených pseudonymů.

2.1.4. Využívání nových technologií

Komise se zavázala plně využívat rámcového programu Horizont 2020 s cílem mobilizovat nové technologie a prozkoumat možnost dodatečné podpory nástrojů pro boj proti dezinformacím, usilovat o rychlejší uvádění vysoce účinných inovací na trh a podporovat vytváření partnerství mezi vědeckými pracovníky a podniky.

V roce 2013 začala Komise financovat první akce v oblasti výzkumu a inovací zaměřené na vývoj nových technologií, jež slouží k posuzování pravdivosti obsahu zveřejněného na internetu. Projekty jako **SocialSensor** a **Reveal** jsou průkopníky v této oblasti a vyvinuly nástroje, které nyní využívají velké zpravodajské organizace a nevládní organizace.

V současné době funguje v rámci Evropské rady pro výzkum (ERV) a programu Horizont 2020 řada akcí, jejichž cílem je zlepšit povědomí o šíření dezinformací na internetu a vyvíjet nové nástroje pro ověřování obsahu. Projekty ERV s názvem **Comprop** a **Botfind** zkoumají, jaký dopad mají automatizované systémy pro šíření a cílení propagandy na veřejnou diskusi v Evropě. Projekt ERV s názvem **Debunker** studuje z teoretického hlediska problém nesprávného vnímání společenských problémů v evropské populaci a možné strategie ke snížení jejich dopadu.

Projekt programu Horizont 2020 s názvem **Invid** se zaměřuje na vývoj nástrojů pro ověřování audiovizuálního obsahu. Tyto nástroje jsou nezbytné, jelikož technologie pro manipulaci s videomateriálem a tvorbu tzv. „deep fakes“ (což jsou realistické fotomontáže a videomontáže) jsou čím dál dostupnější a snadno použitelné. Další projekt v rámci programu Horizont 2020 s názvem **Fandango** se zaměřuje na řešení, která pomáhají tradičním sdělovacím prostředkům lépe odhalovat nepravdivá prohlášení na internetu.

Vzhledem k tomu, že informační technologie a fenomén dezinformací online se rychle vyvíjejí, rozhodla se Komise také jednat rychleji. Vybrala čtyři nové akce v oblasti výzkumu

a inovací pro příspěvek od Unie ve výši přibližně 10 milionů EUR. Zvolené akce jsou tyto: Eunomia (otevřený zdrojový kód pro identifikaci zdrojů informací), SocialTruth (distribuovaný ekosystém, který umožňuje snadný přístup k různým ověřovacím službám), Provenance (řešení pro ověřování digitálního obsahu bez zprostředkovatele) a WeVerify (řešení problémů v oblasti ověřování obsahu prostřednictvím participativního ověřování). Tyto nové projekty mají vyvinout služby pro komunity činné v boji proti šíření dezinformací na internetu.

Kromě toho Komise v návrhu programu Horizont Evropa⁹ navrhla zaměřit úsilí na tyto činnosti:

- zaručit demokratickou a ekonomickou stabilitu prostřednictvím rozvoje nových nástrojů pro boj proti šíření dezinformací na internetu,
- lépe pochopit úlohu standardů novinářské práce a obsahu vytvářeného uživateli v silně propojené společnosti a
- podpořit novou generaci internetových aplikací a služeb včetně imerzivních a důvěryhodných sdělovacích prostředků, sociálních médií a sociálních sítí.

2.2 Bezpečné a odolné volební procesy

Druhý soubor opatření se zaměřuje na taktiky manipulací a dezinformací, které se používají v průběhu voleb. Aby byla zajištěna bezpečnost a odolnost volebních procesů, navrhuje se v uvedeném sdělení zahájit trvalý dialog na podporu členských států při řízení rizik, která pro demokratický volební proces vyplývají z kybernetických útoků a dezinformací, zejména s ohledem na evropské volby v roce 2019.

Za tímto účelem zahájila Komise v roce 2018 konstruktivní dialog s členskými státy. Ten zahrnoval první výměnu názorů na konferenci k osvědčeným postupům voleb, která se konala ve dnech 25. a 26. dubna 2018 a již se zúčastnili i zástupci skupiny pro spolupráci v oblasti bezpečnosti sítí a informací a volebních komisí.

Na základě příspěvků orgánů odpovědných za provádění směrnice o bezpečnosti sítí a informací¹⁰ a podpory ze strany Komise a Agentury Evropské unie pro bezpečnost sítí a informací (ENISA) vydala uvedená skupina pro spolupráci v červenci 2018 kompendium o kybernetické bezpečnosti volebních technologií¹¹. Toto kompendium je praktický dokument, který se zaměřuje na konkrétní hrozby a uvádí užitečné příklady pro volební komise, jak řešit rizika ohrožující kybernetickou bezpečnost voleb.

Ve dnech 15.–16. října 2018 se v Bruselu konala konference na vysoké úrovni s názvem „Election Interference in the Digital Age: Building Resilience to Cyber-Enabled Threats“¹² („Zasahování do voleb v digitální éře: budování odolnosti vůči kybernetickým hrozbám“). Účastníkům umožnila získat lepší představu o otázkách kybernetické bezpečnosti voleb a orgánům odpovědným za bezpečnost sítí a informací a volebním komisím diskutovat o dalších možných krocích při uplatňování příslušných bezpečnostních opatření, pokud jde o nadcházející evropské volby.

⁹ COM(2018) 435.

¹⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1148 ze dne 6. července 2016 o opatřeních k zajištění vysoké společné úrovně bezpečnosti sítí a informačních systémů v Unii.

¹¹ CG Publication 03/2018 – Compendium on cyber security of election technology. K dispozici na adrese: http://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=53645

¹² https://ec.europa.eu/epsr/events/election-interference-digital-age-building-resilience-cyber-enabled-threats_en

Komise pozvala mnoho zainteresovaných subjektů na své výroční kolokvium o základních právech, které se konalo ve dnech 26. a 27. listopadu v Bruselu, aby diskutovaly o demokracii v Evropě, mimo jiné o odolnosti volebního procesu a otevřené demokratické diskusi. Zúčastnilo se jej několik set zainteresovaných subjektů, včetně tvůrců politik na vnitrostátní i evropské úrovni, mezinárodních organizací, organizací občanské společnosti, zástupců sdělovacích prostředků a sociálních médií, podnikatelských kruhů a vzdělávání, a byly identifikovány nové způsoby, jak podpořit svobodnou, otevřenou a zdravou demokratickou účast.

Komise použije závěry tohoto kolokvia pro budoucí opatření¹³, mimo jiné prostřednictvím práce sítí pro volební spolupráci na vnitrostátní a evropské úrovni, které se v současnosti zřizují na základě volebního balíčku Komise ze září 2018¹⁴. Vnitrostátní sítě pro volební spolupráci budou sdružovat orgány odpovědné za volby s jinými orgány, včetně regulačních orgánů v oblasti sdělovacích prostředků, orgánů pro ochranu údajů a kybernetickou bezpečnost. Evropská síť pro spolupráci bude podporovat výměnu informací a osvědčených postupů mezi členskými státy a orgány Unie a poprvé zasedne v lednu 2019.

Činnosti Komise v průběhu roku 2018 upevnily dialog mezi Komisí a členskými státy, který zvyšuje povědomí o rizicích, jež hrozí demokratickému volebnímu procesu ze strany kybernetických útoků a dezinformací, a posiluje kapacity pro jejich řešení.

2.3 Podpora vzdělávání a mediální gramotnosti

Třetí soubor opatření se zaměřuje na podporu vzdělávání a mediální gramotnosti. Celoživotní rozvíjení schopnosti kritického myšlení a orientace v digitálním světě má zásadní význam pro posilování odolnosti naší společnosti vůči dezinformacím. V této oblasti se ve sdělení navrhuje nová opatření, mimo jiné: podporovat nezávislé ověřovatele faktů a organizace občanské společnosti při vytváření vzdělávacích materiálů pro školy a učitele; pořádat Evropský týden mediální gramotnosti; ověřit možnost přidat mediální gramotnost mezi kritéria používaná organizací OECD v jejích srovnávacích přehledech týkajících se mezinárodního hodnocení žáků; a dále podporovat provádění probíhajících iniciativ v oblasti digitálních dovedností, vzdělávání a stáží.

V návaznosti na přijetí sdělení se signatáři kodexu zásad boje proti dezinformacím zavázali ke spolupráci s občanskou společností, vládami, vzdělávacími institucemi a dalšími zainteresovanými subjekty s cílem podporovat úsilí zaměřené na zlepšení kritického myšlení a mediální gramotnosti, včetně školení a poskytování nástrojů, které pomohou uživatelům identifikovat dezinformace.

V červnu 2018 jednala Komise s orgány členských států a zainteresovanými subjekty v rámci skupiny odborníků pro mediální gramotnost o možnostech pro uspořádání Evropského týdne mediální gramotnosti v roce 2019 s cílem zvýšit povědomí o dezinformacích. V rámci tohoto týdne by se měly propojit akce a iniciativy na úrovni Unie s akcemi, které se konají na vnitrostátní úrovni (workshopy, dny otevřených dveří ve zpravodajských redakcích a praktická školení o používání sociálních médií), aby se využilo multiplikačního efektu. Mělo by se rovněž usilovat o zapojení zainteresovaných subjektů, jež patří do komunit „Bezpečnější internet“ a „Koalice pro digitální dovednosti a pracovní místa“, s cílem zajistit

¹³ Následná opatření se zaměří na témata, u nichž bylo dosaženo konsenzu, například hodnocení dostatečnosti stávajících vnitrostátních pravidel ohledně transparentnosti politické reklamy v internetovém prostředí.

¹⁴ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/soteu2018-cybersecurity-elections-recommendation-5949_en.pdf

synergie s těmito iniciativami. Evropský týden mediální gramotnosti by měl klást velký důraz na úkol bojovat proti dezinformacím s ohledem na nadcházející evropské volby v roce 2019.

Komise spolufinancovala centra pro bezpečnější internet v členských státech, která mají sloužit jako významné prvky kampaně #SaferInternet4EU, jejímž cílem je zvýšit informovanost o mediální gramotnosti, informovat rodiče a odborníky o příležitostech a rizicích internetu a propagovat pozitivní využívání médií u dětí a mladých lidí. Tato kampaň konkrétně pomáhá uživatelům internetu, aby rozpoznali případné zkreslování, překrucování nebo dezinformace¹⁵.

Kromě toho nadcházející revidovaná směrnice o audiovizuálních mediálních službách, kterou již dne 6. listopadu 2018 schválila Rada, uznává význam mediální gramotnosti a zavádí zákonnou povinnost, aby členské státy podporovaly rozvoj mediální gramotnosti a přijaly opatření za tímto účelem (článek 33a). Navíc vzhledem k zásadní roli, kterou hrají platformy pro sdílení videonahrávek tím, že poskytují přístup k audiovizuálnímu obsahu, a ke společenské odpovědnosti, která z toho vyplývá, ukládá revidovaná směrnice členským státům povinnost „zajištění účinných opatření a nástrojů v oblasti mediální gramotnosti a zvyšování povědomí uživatelů o těchto opatřeních a nástrojích“ (čl. 28b odst. 3 písm. j)). Tato ustanovení zavádějí pro členské státy a platformy pro sdílení videonahrávek pravidla o mediální gramotnosti a systém společné regulace s posílenou spoluprací mezi průmyslem, občanskou společností, členskými státy a regulačními orgány.

Podle uvedené směrnice budou muset členské státy předkládat Komisi zprávy o provádění svých plánů v oblasti mediální gramotnosti. Komise vydá po konzultaci s kontaktním výborem pokyny týkající se rozsahu této povinnosti podávat zprávy.

Vnitrostátní regulační orgány v audiovizuální oblasti také spolupracují se skupinou ERGA (odborná skupina Komise sdružující regulační orgány v audiovizuální oblasti) na pluralitě sdělovacích prostředků a zabývají se tématy, jako je vyvážené a objektivní zpravodajství během voleb, průzkumy veřejného mínění a politické kampaně.

Kromě toho pokračovala Komise v roce 2018 ve své diskusi s OECD, pokud jde o možnost doplnit mediální gramotnost ke kritériím, jež tato organizace používá ve svých srovnávacích zprávách, se zaměřením na nadcházející dotazník k Programu pro mezinárodní hodnocení žáků (PISA) 2021. Za tímto účelem souhlasila organizace OECD s návrhem Komise, aby byly dezinformace online a tzv. „fake news“ zahrnuty do dotazníku týkajícího se obeznámenosti s IKT, který by měl poskytnout informace k přezkumu kritérií hodnocení PISA. OECD v současné době zdokonaluje dotazník s návrhy otázek, které by měly být testovány v roce 2019.

Pokud jde o digitální dovednosti, nabídlo 23 národních koalic, které byly vytvořeny po založení Koalice pro digitální dovednosti a pracovní místa v prosinci 2016, celou řadu činností, jako je školení online a prezenční školení, osvětové kampaně a osvědčení pro Evropany, aby si zlepšili své digitální dovednosti.

V říjnu 2018 představila správní rada Koalice pro digitální dovednosti a pracovní místa, která byla zřízena v září 2017, své priority pro nadcházející měsíce, jež zahrnují podporu a posilování stávajících nástrojů k propagaci získávání digitálních dovedností pro všechny

¹⁵ Pravidelné aktualizace, zdroje a seznam akcí pro bezpečnější internet v členských státech lze nalézt na portálu: www.betterinternetforkids.eu.

a rozšíření Evropského týdne programování¹⁶, aby do roku 2020 oslovila nejméně 50 % všech škol v Unii.

2.4 Podpora kvalitní novinářské práce coby důležitého pilíře demokratické společnosti

Cílem čtvrtého souboru opatření je podpořit kvalitní novinářskou práci jakožto základní prvek demokratické společnosti. Kvalitní sdělovací prostředky a zpravodajství mohou odhalovat a oslabovat dezinformace tím, že budou občanům poskytovat kvalitní a různorodé informace. Ve sdělení se navrhuje, aby se zvýšila transparentnost a předvídatelnost pravidel státní podpory pro odvětví sdělovacích prostředků tím, že se zpřístupní online úložiště s rozhodnutími. Ve sdělení se rovněž navrhuje zveřejnit v roce 2018 výzvu k podávání nabídek na produkci a šíření kvalitního zpravodajského obsahu ohledně záležitostí Unie prostřednictvím datových zpravodajských médií a prověřit možnosti vyššího financování podpory iniciativ zaměřených na svobodu a pluralitu médií a modernizaci zpravodajských redakcí.

V návaznosti na sdělení zpřístupnila Komise na svých internetových stránkách online úložiště s odkazy na příslušná pravidla státní podpory a relevantní již řešené případy¹⁷. Jsou v něm uvedeny odkazy na příslušná pravidla státní podpory a příslušná rozhodnutí Komise o státní podpoře pro veřejnoprávní vysílání a státní podpoře tisku a odkazy na relevantní komentáře z bulletinu Komise s názvem *Competition Policy Newsletter*. Aktualizované informace o podpoře poskytnuté členskými státy v těchto oblastech jsou k dispozici v rejstříku transparentnosti¹⁸.

Kromě toho Komise dne 26. června 2018 zveřejnila výzvu k podávání nabídek na produkci a šíření kvalitního zpravodajského obsahu ohledně záležitostí Unie prostřednictvím datových zpravodajských médií v hodnotě přibližně 1,9 milionu EUR. Lhůta pro tuto výzvu skončila dne 25. září a výsledkem byly čtyři návrhy projektů. Nyní probíhá hodnocení návrhů a předpokládá se, že projekty, jimž budou uděleny granty, budou zahájeny v prvním čtvrtletí roku 2019.

Kromě projektů v oblasti výzkumu a vývoje, jež byly uvedeny v oddílu 2.1.4, zajistí pracovní program na rok 2020 v rámci programu Horizont 2020 dodatečné investice do inovačních projektů s cílem vybrat a realizovat projekty pro inovativní služby a nástroje na podporu modernizace zpravodajských redakcí.

Za účelem stabilizace opatření ve prospěch kvalitní žurnalistiky, svobody sdělovacích prostředků, plurality médií a mediální gramotnosti navrhuje Komise v příštím víceletém finančním rámci zvláštní rozpočet (2021–2027, Kreativní Evropa, meziodvětvová oblast). Tím by se mělo umožnit řešení strukturálních změn, jimž čelí odvětví sdělovacích prostředků, díky podpoře a monitorování různorodého a pluralitního mediálního prostředí.

Pokud jde o propagaci svobody sdělovacích prostředků, kvalitních sdělovacích prostředků a zpravodajství, Komise spolufinancuje činnosti Evropského střediska pro svobodu tisku a sdělovacích prostředků (ECPMF)¹⁹. V roce 2018 bylo hlavním úkolem ECPMF podporovat

¹⁶ Evropský týden programování je místní iniciativa, jež si klade za cíl přiblížit programování a digitální gramotnost zábavným a poutavým způsobem pro všechny. <https://codeweek.eu/>

¹⁷ http://ec.europa.eu/competition/sectors/media/overview_en.html#disinformation

¹⁸ <https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public/search/home?lang=cs>

¹⁹ Hlavním cílem ECPMF, které sídlí v Lipsku, je sjednotit roztržitěnou evropskou komunitu propagující svobodu tisku a řešit porušování svobody sdělovacích prostředků v členských státech EU i jinde. Středisko poskytuje praktickou pomoc novinářům, kteří ji potřebují, a spolupracuje s partnery s cílem zvýšit

investigativní novináře prostřednictvím přidělování grantů pro přeshraniční investigativní novinářskou práci. V červnu 2018 vybrala nezávislá porota 12 projektů investigativní žurnalistiky pro financování v rámci zahajovacího kola fondu IJ4EU.

Kromě toho se díky financování Evropským parlamentem vyhláší tři výzvy k předkládání pilotních projektů na podporu projektů v těchto oblastech:

- výměnný program pro pracovníky v oblasti sdělovacích prostředků,
- program stáží pro novináře pracující ve sdělovacích prostředcích v jazycích národnostních menšin,
- projekt zaměřený na zmapování a podporu rad pro sdělovací prostředky.

Také Agentura pro základní práva pokračovala ve své práci na vývoji souboru nástrojů pro pracovníky v oblasti sdělovacích prostředků, kterým je internetová platforma pro budování kapacit s obsahem, jenž vypracovávají soukromé zainteresované subjekty z oblasti sdělovacích prostředků, aby podpořily novináře při produkci kvalitního zpravodajství.

2.5 Zvládání vnitřních a vnějších dezinformačních hrozeb s pomocí strategické komunikace

V souladu s dubnovým sdělením pracovala Evropská komise na zajištění vnitřní koordinace svých komunikačních činností zaměřených na boj proti dezinformacím. V tomto kontextu zřídila interní síť proti dezinformacím, jejímž primárním účelem je umožnit útvarům Komise lépe odhalovat škodlivé komentáře, podporovat kulturu ověřování faktů, poskytovat rychlé reakce a posílit účinnost pozitivních zpráv²⁰. Komise zintenzivnila svou spolupráci s Evropským parlamentem a pracovní skupinou East StratCom prostřednictvím tripartitního fóra, jehož cílem je realizovat snahu jednotlivých orgánů v boji proti dezinformacím před evropskými volbami v roce 2019.

3. SHRUTÍ

Obecně lze říci, že opatření uvedená ve sdělení byla v průběhu roku 2018 provedena nebo zahájena. Online platformy a reklamní průmysl se dohodly na kodexu zásad pro zvýšení transparentnosti a ochrany spotřebitelů na internetu, zejména s ohledem na evropské volby v roce 2019. Vzniká síť ověřovatelů faktů, která posílí schopnost odhalovat a vyvracet nepravdivá prohlášení. Komise usnadní jejich práci tím, že jim poskytne nezbytnou infrastrukturu, aniž by zasahovala do jejich úkolů. Zainteresované subjekty by měly mít možnost využít celou řadu výzkumných a inovačních nástrojů k rozpoznávání dezinformací a boji proti nim a spotřebitelé by měli mít prospěch z lepší online odpovědnosti poskytovatelů informací. V členských státech se zlepšilo povědomí o nutnosti chránit demokratické procesy před kybernetickými hrozbami. Ruku v ruce s tím jde úsilí podnikané na úrovni EU i na vnitrostátní úrovni za účelem zvýšení úrovně mediální gramotnosti, posílení práv uživatelů, zejména mladších generací, a zlepšení kritického myšlení. Podpora kvalitní žurnalistiky by měla také přispívat k oslabování dezinformací a poskytovat občanům kvalitní a rozmanité informace.

Komise bude pečlivě sledovat provádění probíhajících opatření, jimiž se zabývá tato zpráva, zejména kodexu zásad boje proti dezinformacím, a bude nadále vyhodnocovat, zda jsou nezbytná další opatření, včetně opatření regulační povahy.

povědomí o otázkách týkajících se svobody sdělovacích prostředků v zemích EU a kandidátských zemích. Partneři střediska podporují a monitorují svobodu sdělovacích prostředků v zemích EU a v kandidátských zemích.

²⁰ Tato síť zahrnuje rovněž zastoupení Komise v členských státech.